

Opplegg til lesestund: **ELG I SOLOPPGANG**

Åse Ombustvedt og Hilde Hodnefjeld

TIPS:

- **La barna sitte i en halvsirkel foran deg.** Da kan alle se bildene i boka underveis i lesinga.
- **Lag en koffert eller boks** hvor du kan putte ting eller bilder som passer med boka du skal lese. Da kan dere snakke om disse tingene før dere begynner å lese.
- **Et lesestopp** er en pause du tar midt i lesinga. Det kan komme spontant, for eksempel når barna har et spørsmål eller oppdager noe i et bilde, eller det kan være planlagt av deg som leser høyt. Da kan dere snakke om det som skjer i boka sammen.

FØR LESING

Mimelek til musikk

Samle noen dyreleker eller kosedyr i en koffert eller en eske, eller bruk en «trollmannshatt». Velg ut musikk på forhånd som passer til ulike dyr.

Tips til musikk:

- *Dyrenes karneval* av Camille Saint-Saëns. Her fins komposisjoner som kan passe, for eksempel «Elefanten», «Fugler», «Akvarium», «Høner og haner», «Skilpadden» m.fl.

SLIK GJØR DU:

1. Si til barna: «Nå skal jeg trylle dere om til et dyr. Når musikken starter, skal du være det dyret og bevege deg til musikken. Når musikken stanser, må du stå helt, helt stille.»
2. Trekk opp ett dyr om gangen fra kofferten eller hatten, slik at alle mimer samme dyr samtidig, og sett på musikk.
3. Når du stanser musikken første gang, kan du legge hånda på skulderen til to–tre av barna (én om gangen), og spørre: «Hva er bra med å være (*dyrenavnet, for eksempel en elefant*)?»
4. Sett på musikken igjen og la barna mime samme dyr litt til, før du stanser musikken andre gang. Still spørsmål til to–tre andre barn: «Hva kan være vanskelig når du er (*dyrenavnet, for eksempel elefant*)?»
5. Gjenta samme mønster for hvert dyr.

Tips: Hvis dere vil mime mer fritt til musikk, kan du for eksempel sette på musikken *Game-Elephant* av Bruno Lawrence Raco. La barna lytte til musikken og mime at de er elefant, hest, krokodille, fugl osv.

SAMTALE

Se på forsiden sammen:

- Hva ser dere? (La barna beskrive hva de ser på bildet.)
- Kan noen lese hva boka heter? (Les selv hvis ingen av barna vil.)

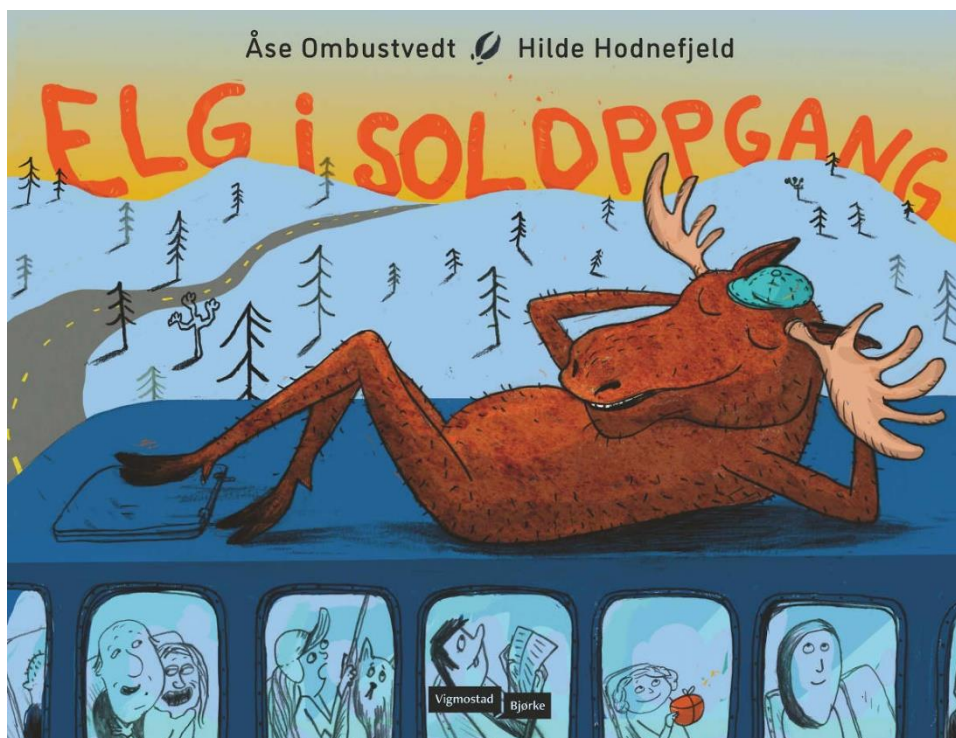
Kanskje det står noe om det på baksiden av boka?

Les baksideteksten:

- Hvem tror dere jenta på bildet er?
- Hva tror dere hun hvisker til elgen?

Se på innsidepermen sammen:

- Hva ser dere?
- Er det noen som ser hva slags dyrespor det er?
- Hvordan kan dere vite at det er elgspor? Hvordan ser et hundespør ut? Hva er forskjellig fra elgspor?
- Hva har elger som ikke hunder har? (Eks.: elgen er et klovdyr og har *klover*, ikke poter med klør som hunden. Hvis noen sier at elgen har «horn»: spør om noen vet et annet ord for horn? *Gevir*.)
- Blir elger født med gevir? Har de samme gevir hele livet? Hva tror dere de bruker det til?
- Hva spiser elger? (se egen faktaboks om elg på siste side)
- Tenk deg at du var en elg: Hva er bra med å være elg? Hva kan være vanskelig når du er elg?

LESESTOPP UNDERVEIS

Til alle lesestopp: Hva ser dere i bildet? Hva tror dere kommer til å skje videre? *NB! Lesestoppene er bare forslag. Noen ganger kan det være fint å lese hele boka gjennom først uten å stoppe, og deretter gå tilbake å samtale om noen av oppslagene.*

Oppslag 1 – Elg våkner på busstaket

- Har dere sovet ute noen gang? Hvor sov dere? Har dere sovet under åpen himmel, sånn som Elg? Uten telt over?
- Hva kan være fint med å sove ute?
- Hvordan kan dere se eller vite at Elg er bussjåfør?

Oppslag 2 – Folk venter på bussen, første holdeplass

- Hvem tror dere Elg har holdt av setet helt foran i bussen til?
- Hva betyr det når vi sier at noen er «en helt spesiell person»?

Oppslag 4 – Elg får pakke av Ada

- Hva tror dere er i pakka som Ada gir til Elg?
- Har dere reist alene med buss noen gang, sånn som Ada gjør?
- Er det noen av dere som reiser med skolebuss? Er bussjåføren den samme hver dag – eller er det ofte den samme?

Oppslag 5 – Nye passasjerer fra Aldershjemmet

- Hvorfor tror dere de gamle har rømt fra gamlehjemmet?
- Hvor tror dere de vil reise?

Oppslag 6 – En elghund kommer på bussen

NB: Still de to første spørsmålene *før* du leser teksten:

- Hva ser dere her?
- Hva gjør Elg? Hvorfor tror dere han bøyer hodet og holder klovene på hodet og geviret?

Spørsmål etter at du har lest teksten:

- Hvorfor heter det «elghund»?
- Hva sier Ada til elghunden?

Oppslag 7 – Ada er ikke redd for elghunden

- I teksten står det: «Elg rister. Han slipper en lort og tråkker ekstra hardt på gasspedalen». Hvorfor tror dere han gjør det?
- Hvordan kjenner dere det i kroppen når dere er redde? Hva pleier dere å gjøre hvis dere er redde? (for eksempel hvis dere møter en veldig stor hund uten bånd eller hvis det er mørkt).
- Ada er ikke redd. Hvordan kan dere se det på bildet? Hvorfor er hun ikke redd, tror dere?

Oppslag 9 – Elg og Ada snakker om hvorfor Elg ble bussjåfør

- Elg sier dette om elghunden: «Såne som ham gjør skogen livsfarlig». Hvorfor sier han det?
- Å være skogens konge. Hva betyr det?
- Ada spør om Elg var skogens konge før han ble bussjåfør, og da svarer han «Det hjalp ikke». Hvorfor hjalp det ikke å være skogens konge?
- Hva heter elghunden? (King). Hva betyr det?
- Hvem er mest konge, skogens konge Elg eller elghunden King? Hvorfor?

Oppslag 11 – Jegeren glaner på Elg

NB: Still spørsmålene før du leser teksten:

- Hva tror dere jegeren tenker på?
- Hva ser han på?
- Hva tror dere Elg tenker på?
- Hva med Ada? Hva tror dere hun tenker på?

Oppslag 12 – Elg stanser bussen midt i veien

- Hva tror dere kommer til å skje?
- Hva tror dere jegeren og elghunden kommer til å gjøre?
- Hva tror dere de andre passasjerene, de som har rømt fra gamlehjemmet, kommer til å gjøre?

Oppslag 15 – Vennegaver

- Hvorfor tror dere Ada har laget gaven til Elg?
- Hvorfor tror dere Elg vil gi bort fjorårsgeviret sitt til Ada?
- Hvorfor gir vi gaver til bestevenner?
- Hva slags fine gaver kan vi finne i naturen eller lage selv? (skjell, steiner, spikka figurer, bær, tegninger ...)

ETTER LESING

Samtale etter at hele boka er lest ferdig:

- Hva liker dere med denne boka? Hvorfor?
- Hvorfor tror dere forfatteren har skrevet og tegnet denne boka?

LAGE RIMEVERS TIL SANG OM DYR

Syng sangen til Lillebjørn Nilsen, «Det var en gris som spiste is», og lag egne vers med rim om dyr som gjør uvanlige ting.

*Det var en gris som spiste is
Er d'ikke rart, er d'ikke rart
Det var en gris som spiste is
Jeg tror d'ikke før jeg får se det*

Lag et vers om elgen først. Det er lov å lage tullerim, altså bruke ord som ikke har en betydning på norsk, for eksempel «Det var en elg som elsket en pelg» ...

Ha gjerne med noen kosedyr eller lekedyr med dyrenavn som er enkle å rime til. Ta ett og ett dyr ut fra en eske, pose eller koffert og snakk sammen først:

- Hvilket dyr er dette?
- Hvilke ord rimer på ... (dyrenavnet)?
- Hva slags vers kan vi lage om dette dyret?

Bruk forslagene som kommer fra barna, skriv dem gjerne ned og heng opp et sted etterpå. Kanskje kan dere lage en plakat med teksten og der barna kan lime på tegninger som illustrerer dyra og det de gjør.

Noen eksempler:

- Det var en elg som dansa hver helg ...
- Det var en veps som møtte en kreps ...
- Det var en høne som likte å skrøne ...
- Det var en katt som var i en hatt
- Det var en hai som la til kai
- Det var en nise som dikta ei vise
- Det var ei bille som likte å grille
- Det var en hane som likte å glane
- Det var en maur som bodde i en staur
- Det var en hval som var helt gal

Elg

Latinsk navn: Alces alces

Vekt: Han – okse 400-800 kg; Hun – ku 300-600 kg

Kjennetegn: Stort dyr med lange bein. Gråbrun til mørkebrun. Stort hode med langt neseparti. Store nesebor. Hannen har gevir. Selv om elgen er stor, beveger den seg lett i allslags terreng. Den er også flink til å svømme.

Føde: Planteeter. Om sommeren spiser den lyng, løv, urter og røtter. Om vinteren spiser den bark og kvister.

Bra å vite: Elgen er vårt største landdyr og også vårt største klovdyr. «Sjefselgene» har de største gevirene. Elgen har ikke fortenner i overkjeven.

Opplaget er laget av Toril Hægeland, universitetslektor ved OsloMet, 2024.